

Arany- lelőhely

Az örmény hegyek között, nem messze a Zod-hegyi től új aranylelőhelyet tártak fel. A lelőhely érdekessége, hogy igen ritkán előforduló aranyképződményeket is találtak. Az aranybánya mellett kísérleti üzem épül, melyben felhasználják azokat a korszerű módszereket, melyeket a moszkvai és jereváni tudósok dolgoztak ki a fémércsek feldolgozására.

Utaznak a vadak

A MAVAD legnagyobb telepéről, Sopronból megkezdtek az élővad-szállítmányok továbbítását a nyugat-európai országokba. A telepre tegnap is érkeztek az ország különböző részeiből az élve befogott nyulak, fácánok és foglyok. A vadakat néhány hétig megfigyelés alatt tartják, majd gondos válogatás után indítják őket útnak. A befogott vadak gondozását és csomagolását nők végzik. A nyulakat például párosával csomagolják speciális ládákba: egy anyanyúl mellé például kan nyulat tesznek, hogy kettesben jobban elviseljük a több napig tartó szállítást. Az idei szezonban exportál először nagyobb számban szarvast és őzet is a MAVAD.

Szakemberek ajánlata:

TMK a szervezetben is

Berg, szovjet akadémikus számításai szerint a XIX. század közepén az egész Földön kifejtett és felhasznált energiának még 94 százaléka származott az emberek és a háziállatok izomerejéből. Ma ez az arány egy százalékra csökkent. Új, veszélyes népbetegség alakult ki: a hypodémia, azaz a mozgásszegénység.

Egy reprezentatív felmérés adatai szerint a diákifutás szabad idejének csupán öt százalékát tölti testedzéssel, sportolással. A felnőtt lakosság körében pedig nemcsak a városokban, hanem egyre inkább a falvakban is a mozgásszegény életmód hódít teret. Mindezt új feladatokat állít a foglalkozási ártalmak megelőzésével foglalkozó szakemberek elé. Ezért végez a SZOT Munkavédelmi Kutató Intézete sokrétű kutatást arra vonatkozóan, hogyan lehetne az urbanizáció káros hatásait aktív pihenéssel ellensúlyozni. Bizonyított tény ugyanis, hogy ha az elfáradást meg lehet előzni, csökken a baleseti veszély, kisebb a foglalkozási ártalom. Természetesen a kutatásokban az orvostudomány mel-

lett egyre nagyobb szerepet kapnak a társtudományok is. Számos hazai felmérés bizonyítja, hogy azoknál, akik kellő időt töltenek testedzéssel, sportolással, feleannyi az éves táppénzes napok száma, mint másoknál. (Használó megállapításra jutottak számos európai országban, például Csehszlovákiában, Lengyelországban vagy Franciaországban. Ugyanakkor például a Szovjetunióban és a skandináv államokban, ahol jóval többet tartoznak az aktív testedzők táborába, jóval alacsonyabb a megbetegedési arány.) A statisztikából az is kiolvasható, hogy a biológiai „tervszerű megelőző karbantartás”, a mozgáskultúra szintjének növelése közvetlenül is kihat a munkateljesítményre. Aki ugyanis otthonos a sport összetett mozgássorozataiban, társainál könnyebben sajátítja el a munkafogásokat is.

A modern munkaegészségügy ezért nagyon fontos preventív eszköznek tekinti az aktív pihenés minden változatát. Egyaránt fontosnak tartja a munka előtti, a munka közbeni és a munka utáni testedzést.

Iskola élet- közben

Újabban egyre többször hallják a diákok és a szülők ezt a fogalmat: **permenens képzés**. Az V. Nevelési Kongresszus témabizottságának jelentésében (1970) ugyancsak felvetődik már ez a gondolat, többek között ilyen formában is: „a nevelő- és oktatómunka permenens továbbfejlesztésének megalapozására már most nagy figyelemmel kell lenni.” Az elmúlt néhány évben megsokasodott a permenens képzéssel foglalkozó hazai és külföldi szerzők cikkeinek a száma. A legújabb értesülés szerint a hamburgi UNESCO Intézet ugyancsak felvette kutatási témái közé ezt a koncepciót, s hat állam bevonásával nemzetközi méretű kísérletet végez. E kísérletben — örömmel adjuk közre a hírt — a Szegedi József Attila Tudományegyetem Neveléstudományi Tanácsa is részt vesz. E sokoldalú tevékenység vizsgálata nyilvánvalóan azért fontos, mert összefügg a tudományos és technikai forradalommal, a jövő emberével, a jövő iskolájával kialakításának társadalmi igényeivel.

Mit értünk permenens képzéssel?

A permenens képzés fogalma a francia szakirodalomból került át, lényegét így határozták meg: „élet-hosszigan tartó képzés”. Paul Lengrand szerint (1970) a permenens képzés „a művelődés egészét kifejező életforma, annak az embernek az életformája, aki folytonos tájékozottságra törekszik”. Az embernek, hogy létezni tudjon, tanulnia kell. A tudásanyag hihetetlenül megnövekedett, fejlődése dinamikusabbá vált. A jövőbeni társadalomban csak az az ember tudja megélni a helyét, aki ezt a dinamikus változást követni tudja, s csak az lesz boldog és megelégedett, aki alkalmazkodni tud a változó világhoz. Az iskolát tehát olyan nevelő-oktató intézménnyé kell alakítani, amely oly módon készíti fel az életre a fiataljait, hogy képesek lesznek új és új szintezésekre megalkotására, s magukkal viszik „az egész életen át tartó tanulás módszereit”, a tanulás szükségességének indítékait, kialakul bennük a tanulás szokásrendszere és igénye. Tehát: életfogytiglan tanuló emberek nevelése a cél, egy olyan generáció kialakítása, amelynek tagjai képesek lesznek *önmagukat* — a megváltozott feltételek-

• E cikk írásánál alapul vettük dr. Ágoston György egyetemi tanár tanszéki beszámolóját, Csoma Gyula és Fekete József tanulmányát.

A permenens képzésről*

ből és helyzetből adódóan — **önképzés útján továbbfejleszteni.**

Az elgondolás a legteljesebb mértékben egyezik a társadalom és az egyén érdekeivel is. Társadalmi, gazdasági és politikai igény. A permenens képzés alapján örízheti meg a jövő emberének egyéniségét, s érheti el, hogy nemcsak az üzem, a gyár érdekei határozzák meg tevékenységét. A permenens képzés segíti elő a kor emberideáljában a humán-, reál-, műszaki műveltség egybeolvadását. A speciális képességek „permenens fejlesztésével elérhetjük a mentális öregség idejének minél továbbra való kitolódását, a boldogabb öregség megvalósulását”. S az is elfogadható érvelés, hogy „a permenens képzés általában segíti a szellemi és a fizikai munka egymáshoz való közeledését”. A rendszer kiterjesztésével — amelyben nagy szerepe lesz az iskolai rendszerű felnőttoktatásnak, az üzemi tanfolyamok rendszerének — eljuttunk oda, hogy az iparitanuló-képzés rendszere megváltozik, s egyre több minő-

ségileg képzett ember áll az ipari tudományos-technikai forradalom rendelkezésére.

Milyen tanulsággal jár a permenens képzés koncepciója a mai iskolai munkát illetően?

Elsősorban annak az elvnek a megerősítésével, hogy nem lehet mindent megtanítani az iskolában, s „nem lehet teljes, befejezett tudást adni a kiképzési szakasz egyetlen fokozatában sem”. A túlterhelés megszüntetése érdekében tehát nem kell félni az ismeretek és követelmények oly módon való elosztásától, hogy „jusson belőlük az iskolán túli tanulási fázisaira is”.

S hogy lesz-e változás a pedagógusok képzésében? Biztosan lesz, mert e kérdéssel egyidőben már felvetődik az „életfogytiglan tanuló tanártípus” képzésének a szükségessége, s ezenkívül az iskolán túli tanulás rendszerének — kötetlen vagy részben kötött önképzés, szervezett, tartós továbbképzés stb. — kiépítése, s apparátusához a személyi és az anyagi feltételek megteremtése.

Bánfalvi József

A fából készült mű- emlékek védelme

Pszkivban, a Szovjetunió európai részének régi orosz városában, tudományos konferenciát rendeztek, melyen a fából készült, művészi értékű épületek védelmének kérdéseit tárgyalták meg. A konferencián érdekes beszámolót tartott Szergej Gorsin, a műszaki tudományok doktora. Gorsin kidolgozta a fából készült épületek vegyi sterilizálás útján történő aktív védelmét. Az eljárás az épületeket gyakorlatilag korlátlan ideig teljes épületben lehet megőrizni. A tudós többfajta preparátumot készített a fa átitatására. Egyesek közülük elpusztítják a deszkák és gerendák gomba- és baktérium-elleneségeit, mások megakadályozzák, hogy különböző férgek hatoljanak be az anyagba, ismét mások megbízhatóan védelmezik a nedvességtől és a tűztől. Kizsiben, az ismert történelmi építőművészeti védett területen, mely az Onyega-tó szigetein található, ezzel az eljárással sikeresen konser-

váltak néhány, kiemelkedően értékes orosz faipari építőművészeti emléket.

Megbízhatónak tűnik az az eljárás is, melyet Jurij Viarov belorusz tudós javasolt, a korhadásnak indult faanyagok megmentésére. Eljárásával egy 12. században épült, és a nemrég Bresztben végzett ásatások során napvilágra került fából készült építményt sikerült konzerválni, miután különleges tűkkel befecskendezték a konzerváló anyagot az értékes, fából készült leletbe.

Lakónegyed a jobb parton

Baja városa, amelynek lakott része eddig csak a Dunán bal partján terjeszkedett, hamarosan új lakótelepet épít a folyó jobb partján.

A zöldségtermesztésben a műanyagé a jövő

Kereken 15 esztendeje, hogy dr. Somos András akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár, a kertészeti egyetem rektora nagy feladatot vállalt magára: megkísérli megoldani a mezőgazdaságban a műanyag felhasználásának problémáját. A történet hosszú, s a végzett munka egyes szakaszait is külön-külön teljes oldalon, vagy inkább könyvben lehetne megírni.

Látogatásunkkor a professzor elmondotta, hogy négy esztendő alatt megtízszorozódott a mezőgazdaság műanyag felhasználása. A IV. ötéves terv végére évente mintegy 25 000 tonna műanyagot használnak fel a kertészetben a talajtakarásra, továbbá termékek csomagolására és tárolására. Nő a műanyag szerepe a vízgazdálkodásban, a talajjavításban, az állattartásban, nemkülönben a mezőgazdasági építészetben és gépesítésben.

— A magyar vegyipari és mezőgazdasági szakemberek együttműködése alapján az új eszközök, berendezések, technológiák mind több üzembem hódítanak tért. A zöldségtermesztésben — meggyőződésem — elsősorban a műanyagé a jövő. Egyszerű, könnyen használható, és mindinkább olcsó. Gazdaságos. Hazánk korszerűen szervezett és új kerekék között dolgozó nagyüzemei feltétlenül hasznosítják majd.

Dr. Somos András több mint másfél évtized alatt a gyakorlati munkán kívül az elméleti oktatásban szerzett érdemeket elsősorban: évente nem kevesebb mint 150 diákkal ismertette meg a

műanyag különböző felhasználási módját.

— Több száz tanítványom — mondotta — dolgozik állami gazdaságokban és termelőszövetkezetekben. Büszke lehetek rájuk. Amikor nálunk rendezték meg a „Műanyagok a mezőgazdaságban” V. nemzetközi konferenciát, amelyen 31 ország 463 küldötte vett részt és 90 előadás hangzott el, megmutathattam több tanítványom gazdaságát. Lóczy János, a szentesi Árpád Tsz 20 hektáros kertészetében kitűnő eredménnyel, Csikai Miklós, a fábianszabasi Kertészeti Közös Vállalatnál hasznosítja a műanyag-ról szerzett ismereteit. Erről elismeréssel nyilatkoztak külföldi vendégeink is, akik nemzetközi tekintélynek örvendenek.

A zöldségtermesztésben 1972-ben a fólia alatti terület elérte az 1200 hektárt, a hagyományos melegágyi termesztés már csak 250 hektár volt. Üvegházban most 20–30 hektárt használnak ebben a termelési ágban, a 30 hektáros felületből. Bizonyára elégedett, mikor megvalósulni látja másfél évtizede dédelgetett álmát?

— Korántsem. Úgy vagyok vele, mint mindenki, aki szereti a szakmáját: munkám egyúttal hivatás is, s mindaddig nem tudom abbahagyni, amíg nincs befejezve. A műanyag a mezőgazdaságban mind a lehetőségek megismertetésében, mind pedig a gyakorlati alkalmazásban igen sok tennivalót kíván. Dolgozom továbbra is.

Kádár Ödön

Pásztor Ferenc:

Véletlenül katona

92.

— Oh, Santa Clara! Itt valahol egy lófejek kellett volna lenni!

Kicsim nagyot csapott a farkával, pont Zsanó ábrázatát érte a szörpamacs.

— Ez ló bolond, engem nézze légynek!

Üggyel-bajjal, a nagy csizmákkal való vesződség közepette, mégiscsak megfordult tengelye körül. Elkapja a hajtószárat. Szunyog az egyik lábát. Zsiga a másikat tette a kengyelbe. Marcsó pedig csacsogva magyarázta Kicsimnek, hogy legyen szíves, tisztességesen viselkedni, mert ez még egy egészen fejletlen káder, s úgy ül a hátán, mint egy angolkóros angolna.

— Tudod, Kicsim. Légy szíves büszkén és finoman lépkedni, mert ha leesik rólad ez a képmester bácsi, akkor bolond lesz rólunk fényképet csinálni.

A ló megindul. Legszívesebben befognám a szememet. Ha leesik, s összetöri magát, akkor engem úgy bevarnának a Ménesi útra, a Pajkos Flúk Intézete néven ismert tisztifogdába, hogy megfeketedek, ahogy ezt Kincses többször megígérte Zsanó Tot generálisjelöltnek. Egy ideig nem történt semmi. Aztán Zsigának az a bolond ötlete támadt, hogy tapsol egy nagyot a második kör után. A lovak érzékenyek a tapsra. Kicsim ugrott egy enyhét. Zsanó sapkája a földre esett. Mindkét lába kiesett a vasból, a hajtószárat kirántotta a kezéből a ló. Csak úgy maradt nyeregben, hogy jól megkapaszkodott a sörényében.

— Szóljatok ennek vadállatnak. Ez csak szaladja, mint félbolond. Nem tudok fékezni! — ordított Zsanó, mint akit nyúznak. — Húzómat háj, nem ér semmit!

Látom, hogy Zsanó méregbe gurult. Félkézzel kapaszkodik csak a sörénybe, a ló „hajába”, a másikkal pedig ütemesen veri a nyakát. Kicsim, az ő kis löcskével, azt gondolhatja, hogy ez a Zsanó a legeslegjobb passziókat érzi az egészet, hát szaporábbra veszi a lépéseket. Üget, mint a parancsolat. Zsanó lába a levegőben kapálózik. A feje valahol a ló nyakán nyugszik. Olyan testhelyzetben foglal helyet a ló hátán, amit még nem láttam. Közben kiabál valamit, de nem értem. Kicsim jókedvűnek látszik. Fordul egyet az akadályok felé, s bennem meghül a vér. Ha most ennek a maffia jószágának eszébe jut ugrálni, akkor Zsanó egyszerűen megrepül a les. Legalábbis olyan szempontból, hogy ha lerepül a nyeregből, utána mehet műfogakat készíttetni.

Határozottan megijedtem. Bosszant, hogy Zsiga, az a csúfondáros benzinhúszár, rhög az egé-

szen, mintha cirkuszban lenne. Az öreg Pikó sem tesz semmit. Csak áll a kerítés mellett, szemléli az egészet, mintha gyerekjáték lenne. Kicsim pedig egyre jobban kerülgeti az akadályokat. Egy pillanatra megtorpan, aztán játékos könnyedséggel megveti a farát, s kinéz magának egy másik akadályt.

— Ne ijedjen meg, nem ugrik — biztat csendesen Pikó. — Ez olyan ló, hogy kindent csak parancsra teljesít. Most futkózik körbe a pályán, mert nem tudja, hogy mi volt a parancs, várja, hogy eldöntse a lovas, mit akar, vagy én szólok neki, hogy mit tegyen.

— Akkor miért vár? Legalább szóljon rá, hogy álljon meg! Vagy azt várja, hogy ledobja azt a szegény Zsanót!

— Ugyan, dehogy dobja. Nincs szívem, hogy a maga katonáját megfosszam egy nagyszerű élménytől.

Azt hittem, hogy ezek a lovasok egészen úgy gondolkodnak, mint a többi földhözragadt. De egyre jobban kételkedem. Mert arra merget mekenni, hogy Zsanó ebben a pillanatban bárhol szívesebben lenne, mint annak a vadlónak a hátán. Ráadásul ismét a veszélyes zónában nyargalászik. Zsanó ugyan már ülő helyzetben van, kétségbeesetten kapkod a hajtószárat. Már-már elkapja, s akkor javulnak az esélyei. De a ló gyorsabb. A vizesárok felé ficánkol. Szinte látom magam előtt azt a szegény Zsanót, Beledobja majd az iszapos, mocskos vízbe, hogy ördögé váltan jöjjön elő onnan. Nem, mégsem!

(Folytatjuk.)